

Medicina popular i curanderisme

Avinyonet del Penedès

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: 08792 AVINYONET DEL PENEDÈS

Coordenades:

Latitud: 41.36104
Longitud: 1.77962
UTM Est (X): 397925
UTM Nord (Y): 4579556

Classificació

Número de fitxa: 08013-205
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia: Tradició oral
Estil / època: Modern Contemporani
Estat de conservació: Dolent
Protecció: Inexistent
Accés: Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Pública

Fitxes associades:

[Dites i corrandes](#)

[La parla local: expressions i vocabulari](#)

[Rondalla del cep del dimoni i l'esbarzer](#)

[Oracions](#)

[Nadales](#)

[Les Cabres de l'Arboçar](#)

[Costums religiosos desapareguts](#)

[Antics goigs d'Avinyonet del Penedès](#)

[Oficis desapareguts](#)

[Toponímia popular](#)

Autoria de la fitxa J.M. Huélamo - ARQUEOCIÈNCIA

Descripció

HERBES REMEIERES: L'all ho curava tot! La diabetis desapareixia si es menjava una cabeça d'all en dejú. Per al mal de queixal se'n posaven un gra a la boca. Si atacava el reuma, all. Si no volien ferir-se, menjaven un all al matí durant nou dies. Si picaven els penellons, els fregaven amb un all vell. Per al mal de gota, menjar com més alls millor! All i vi, remei dels pobres (L'Arboçar) (SADURNÍ, 2001: II, 115) La genciana. La seva arrel era un bon tònic per a les anèmies. En una tassa de cafè, plena d'aigua, hi posaven en remull un bocí d'arrel de genciana, deixant-la de 12 a 24 hores en remull. Es prenia en dejú. A l'Arboçar prenien genciana per rebaixar la pressió. Si vols agafar gana, pren en dejú la genciana (L'Arboçar) (SADURNÍ, 2001: II, 117) El noguer. Les seves flors, seques, donaven excel·lent resultat per a totes les afeccions de ronyó, i les seves fulles s'usaven per a rentats vaginals i combatre penellons: 10 grams per 1 litre d'aigua. Les seves arrels, bullides, feien baixar la febre. També es feia servir per purificar la sang, treure grans panses i furóncols: 2 litres d'aigua de noguer bullida, 20 gotes de tintura de iode, dos dies a sol i serena i beure'n en dejú un quart de litre (Les Gunyoles) (SADURNÍ, 2001: II, 118) La Rosella era molt utilitzada per a la tos dels infants, els calmava i els deixava dormir (L'Arboçar) (SADURNÍ, 2001: II, 119). TRACTAMENTS DE DIFERENTS MALS: Era costum entre les mestresses d'Avinyonet comprar a les dones dels pastors que feien la transhumància, oli de ginebre i trementina, per tal d'eliminar els cucs de la canalla. Aquestes venien amb els seus marits des de les terres altes i la gent gran les recorda portant unes faldilles molt llargues (Informació oral Ca la Modesta, març 2003). Carregament de pit i tos. S'eliminava amb una untura al pit del malalt composta de greix de gallina i ranci de porc (L'Arboçar) (SADURNÍ, 2001: II, 121) Mal de coll. Desfeien segó en una mica de vinagre i ho escaldaven fins a aconseguir una pasta ben espessa que aplicaven tot voltant el coll del malalt. Més aviat ho feien a l'hora d'anar a dormir (Cantallops) (SADURNÍ, 2001: II, 122). Es coneix l'existència d'un sanador que curava el mal de coll a Sant Sebastià dels Gorgs: l'avi de ca l'Anita. També es curava el mateix mal amb torrades amb alls posades al coll (informació oral Mas Bertràn, 2002).. També la flor de saüc s'aplicava en compreses calents per a diferents mals (informació oral Mas Bertràn, 2002). Oracions supersticioses per guarir el mal de ventre: Entre l'art i la tina Estava el Redemptor, A gust de la senyora I a disgust del senyor. Jesucrit, Nostre Senyor, amo bo i mestressa mala, Llit mullat i poca palla, Mal de ventre en terra caiga (Un paper de safrà damunt el llombrícol del malalt, tres vegades els versets i nou parenostres. Les Gunyoles, any 1945) (SADURNÍ, 2001: II, 169) Oració per guarir talls: Cristo i serres van a Roma, En serres se'n van, Cristo se'n torna. Mori serres, viva Cristo, Per la fe de Jesucristo. (Josep Romeu, Avinyó) Oració per guarir la vista i "desfetes" (mal d'ulls): Herba de la desfeta, Tu que ets anada i no ets curada, Per la virtut que tens I Déu te l'ha dada, Per què diem t'ha ben feta? Perquè em curi la desfeta. Clara és la lluna, clar és el sol. (Amb nou fulles d'herba de la desfeta es senyava l'ull malalt. Les Gunyoles, 1955) Oració per curar les angines: Nostre Senyor i sant Pere van per un camí, Troben sant Magí i li diuen: -Magí, Magí, què fas aquí? Suqueu-les d'oli del llum I se't tornaran pansides (Els sanadors les "trecaven" masegant un xic el canell o puny de la mà dreta, buscant "el nervi", i després fregaven l'altre nervi del coll. Josep Carreres, les Gunyoles, any 1948) Conjur per fer-se passar el flat: Mata ets, mata seràs, Si no em cures el flat Te'n recordaràs (Tot sostenint un brot de mata. L'Arboçar, 1946)

Observacions:

(Continuació descripció) Per guarir de lloamat (dolor als llocs): Gloriós sant Maure, Que a la font anau, Que de la font tornau, D'aquella font tan pura, Guarriu a .. (el nom) Del lloamat o espunyidura. Per guarir de trencadura un infant: Era molt estès tal costum. Es tractava de despullar la criatura trencada, a les dotze de la nit de Sant Joan, i dues persones, que acostumaven a ser els padrins, se la passaven l'una a l'altra pel mig d'un tronc de roure o alzina que havien obert abans verticalment. La primera

deia: Sant Joan et passa i l'altre contestava: Sant Pere et traspassa. En altres pobles deien: Teniu, Joan, us la torno curada. L'operació es repetia tres voltes i els assistents resaven tres parenostres. La roba la deixaven a la soca de l'arbre, i si aquest continuava vivint, era senyal que l'infantó estava guarit. (A les Gunyoles, l'any 1942, a aquesta cerimònia hi assistiren una quarantena de persones, a prop de la font del Cuscó, i hi hagué galetes i vi bo per a tots) (SADURNÍ, 2001: II, 195). Els curanderos i curanderes curaven erisipeles, d'espallat, desfetes, etc. (PUIG I BOSCH, 1912). Foto 1: del Costumari Català de Joan Amades: curació de trencats

Bibliografia

SADURNÍ I VALLÈS, Pere (2001) Folklore del Penedès. Sant Sadurní d'Anoia: Fundació Caixa Penedès. 2 vols.

